

Fyrtio år vid makten

Hr Palmes uttalande om den nya AP-fonden för aktieförvärv kommer att gå till historien. Att karakterisera detta alltigenom centralistiska påfund som den största demokratiska reformen i vårt land efter den allmänna rösträttens införande är inte bara höjden av hyckleri. Det är något ändå farligare — en förvrängning av verkligheten på samma plan som Robespierres beryktade försvar för terrorn: "Revolutionsens regering är frihetens despotism riktad mot tyranniet". Använder man politisk terminologi på det sättet kan allt försvaras, och all saklig debatt blir meningslös. Till Robespierres försvar kan anföras att han såsom förvirrad uttolkare av Rousseau åtminstone var i god tro. Hr Palme kan inte ha varit det. Med uttalandet har han kastat en än djupare skugga över sig själv som politisk ledare. Det är väl känt att betänkligheterna mot honom växer både inom de djupa leden i hans parti och inom det tongivande toppskiktet. Ett nytt förlorat val — och hans ställning blir prekär.

Att döma av de i början av maj publicerade opinionsmätningarna ser det också illa ut för honom och hans parti. Den uppgång för socialdemokraterna, som kunde avläsas i början av året, har kommit av sig. Skulle nu opinionsmätningarna i juni, särskilt den stora SCB-undersökningen, peka i samma riktning, blir socialdemokraternas läge desperat — särskilt som något valsamarbete mellan kommunistpartierna inte är i sikte. VPK ligger ju farligt nära den generella mandatgränsen.

Alla demokratiska regimer faller förr el-

ler senare, och socialdemokraterna har redan två gånger, 1956 och 1966, räddats av tvåkammarssystemet. I dagens situation är det för tidigt att förutspå att de faller just i höst — därom kan man intet veta eller ens med högre grad av säkerhet gissa. I val kan — liksom i krig — allt hända. Det såg man 1968. Åtskilligt kan inträffa som ger socialdemokraterna trumf på handen genom att de i regeringsställningen har initiativet i sin hand. Dessutom är styrkan hos deras valapparat ofantlig. Opinionsmätningarna kan knappast rätt avspegla effekten av agitationen på arbetsplatserna liksom på de otaliga sociala välfärdsinrättningar, där socialdemokraterna genom specialorganisationer skaffat sig en stark förankring bland vårdpersonalen.

Ändock — 52 % för den demokratiska oppositionen och 45,5 för socialdemokraterna jämte deras stödparti VPK är siffror, som vittnar om en sedan år 1971 pågående förtroendekris för den socialdemokratiska regeringen. Ty det var ju då omkastningen kom. Centerpartiet övertog ett röstunderlag, som lämnade regeringen och sedan inte kommit tillbaka.

I denna tidskrift har vi framhållit att en avgörande orsak måste vara misslyckandet i den ekonomiska politiken. Skatteutplundring, inflation och arbetslöshet har skapat en misstämning i landet, som är särskilt stark just i det känsliga inkomsttagarskiktet 30 000—50 000 kronor. Där finns, har vi sagt, de marginalväljare, som socialdemokraterna måste ha med sig om de skall vinna. Fortfarande vägrar dessa väljare. Till detta har emellertid på senare

tid kommit häpnadsväckande missgrepp från regeringen, som ökat förtroendeklyftan mellan den och kvantitativt ej så stora men opinionsmässigt inflytelserika väljargrupper. Den nya AP-fonden är ett slag i ansiktet på hela det enskilda näringslivets ledande krafter. Det illa hopkomna lagförslaget om anställningstrygghet upplevs av många småföretagare som ett dödligt hot. Hr Sträng har skrämt upp miljöskyddspolitikens särskilda vänner genom att aktualisera ett upprivande av beslutet att Vindelälven skulle bevaras. Hr Geijer har i oförskämda tonfall utmanat den samlade bondebefolkningen. Sist — men inte

minst — U 68:s förslag har väckt bestörtning för att inte säga raseri både bland universitetslärare och studenter. De börjar bli många nu. När SACO uppmanar 10 000 arbetslösa akademiker att ge upp sina yrkesplaner och gå ut på verkstadsgolvet i stället, är inte bara uppmaningen utan också siffrans storlek oerhört allvarlig för svenska förhållanden. Att sådana råd måste ges, innebär en förkrossande dom över regeringens hela utbildningspolitik. Summan av allt detta är att regeringen nu har mera mot sig än för sig än någonsin tidigare. Fyrtio år vid makten har helt enkelt varit för mycket.